

Тема уроку : Життєвий і творчий шлях Ф.М.Достоевського.

Завдання до теми. Скласти конспект, заповнити «анкету письменника»

Біографія Ф.М.Достоевського

Федір Достоевський — видатний російський мислитель-гуманіст, творчість якого пройнята почуттям любові до людини і невимовного болю за неї. Народився Федір Михайлович Достоевський 11 листопада 1821 року у Москві. Його батька працював лікарем у Маріїнський лікарні для бідних, на території якої пройшли дитячі роки хлопчика. Він і його брат Михайло вчилися у приватному пансіоні. Брати товаришували, їхнім кумиром був Й.Ф. Шіллер. Дружба то духовна близькість між ними зберігалась і в зрілі роки.

Але життя завдало ударів, коли Федору було 16 років померла мати, згодом — і батька. Реалізувати свої гуманітарні нахили — вступити до Московського університету брати Достоевські не змогли. Злидні примусили набути практичної професії. У січні 1838 р. Федір вступив до Головного військового училища в Петербурзі, яке закінчив 1843 р. Так починається новий самостійний петербурзький етап життя майбутнього письменника.

Свій творчий шлях він почав повістю "Бідні люди" (1846), що була схвально сприйнята М. Некрасовим і В. Белінським, яким сподобалось зображення в ній соціальної трагедії "маленької людини". Повість принесла авторові популярність. Також успіх був незвичайним і його запрошують на петербурзькі літературні салони. Відбулось знайомство з І.Тургенєвим та багатьма знатними на той час митцями і критиками. Але наступні його твори: "Двійник" (1846), "Хазяйка" (1847), "Білі ночі" (1848), "Неточка Незванова" (1849) — були не прийняті критикою.

Літературна діяльність Достоевського була перервана 23 квітня 1849 року арештом, пов'язаним з його участю у справі петрашевського гуртка. Членом гуртка був і Достоевський "Патниці" у Петербурзі на квартирі. Вісім місяців провів письменник в Олексіївському равені Петропавлівської фортеці. На суді йому було пред'явлене звинувачення у розповсюдженні забороненого листа В. Белінського до М. Гоголя і винесено вирок до страти. 22 грудня 1849 р. Достоевський разом з іншими петрашевцями перебував у Петербурзі на Семенівському, в очікуванні смертної кари, але за кілька хвилин до страти її відмінили за високим розпорядженням. Ці десять страшних хвилин очікування смерті увійшли в творчість письменника як символи людських страждань і, зокрема, знайшли відображення у його романі "Ідіот".

На письменника очікували нові випробування. В Різдвяну ніч його сильно побили, та етапом відправили до Сибіру.

Чотири роки каторги в Омську, далі — Солдатчина в Семипалатинську. Тут він палко закохався у Марію Дмитрівну Ісаєву, яка пізніше стала його дружиною. Але кохання та семирічний шлюб з нею не принесли йому щастя.

У 1859 р. Федір Достоевський повертається до Петербурга, де виступає на літературних вечорах.

У цей період були опубліковані повісті "Дядечків сон" та "Село Степанчиково і його мешканці" (обидві 1859 р.), а також перший роман "Зневажені та скривджені" (1861). Перебування на каторзі письменник змалював у книзі "Записки з Мертвого дому" (1861-1862), яка мала надзвичайний успіх.

Разом з братом Михайлом він організував і видавав журнали "Время" (1861-1863) та "Эпоха" (1864-1865), в яких друкувалися твори не лише Достоевського, а й інших відомих письменників того часу.

У 1862 р. та 1863 рр. письменник здійснює закордонні мандрівки. Його цікавить європейське життя, люди, їх побут та звичаї. Виходять у світ "Зимові нотатки про літні враження" (1863), "Записки" (1864), які набагато випередили проблематику та образну систему наступних романів.

Проте біди та страждання не полишали письменника: смерть дружини, велике пристрасне почуття до А.Суслової та болісний розрив з нею. Ці мотиви надалі знайшли відображення в повісті "Гравець" (1866). Після банкрутства журналу "Эпоха" залишились великі борги. Письменник мріяв про вільну працю, одна змушений був продавати видавцям ще не надруковані романи.

Творчість — це життя Достоевського. Він реалізує свій давній задум — роман "Злочин і кара", який із січня 1866 р. починає друкуватися в "Руском вестнике" і приносить авторові світову славу. В період роботи над рукописом цього роману та повістю "Гравець" він запрошує стенографістку — молоду дівчину Ганну Григорівну Сміткіну, яка згодом стала його дружиною, другом, помічником. Але борги та кредитори заважали подружжю насолоджуватися сімейним щастям. Письменник вимушений був поїхати до Європи, де перебував із сім'єю з 1867 по 1871 рр. У період були написані визначні романи "Ідіот" і "Біси". Але поза батьківщиною Достоевський не міг довго жити й працювати, і він повертається до Росії.

У 1873 р. починає працювати над "Щоденником письменника". Спочатку твір друкують у журналі "Громадянин", а з 1876 р. він виходить самостійним виданням. Його художня форма унікальна. Поряд з публіцистичним, літературно-критичним матеріалом тут містяться "сюжети" з життя сучасної дійсності, а також художні твори, "щоденникова проза": "Бобок", "Сон смішної людини", "Хлопчик з Христа на ялинці" та ін. У 1875 р. виходить роман "Підліток", в якому відображені головні філософські, соціальні моральні пошуки письменника.

До авторів славетних романів прийшло загальне визнання: він був відомий у Росії й на Заході. Але здоров'я письменника погіршувалось,

давалися взнаки каторга та тяжкі роки боротьби за життя і творчість. Його улюбленим місцем відпочинку та роботи була Стара Руса, невелика містечко під Великим Новгородом, де він наймав дачу. Саме там у 1879-1880 рр. Достоевський працював над романом "Брати Карамазови", останнім твором, який залишився незавершеним.

За півроку до смерті, 8 червня 1880 року він проголошує свою відому промову на урочистому відкритті пам'ятника Пушкіну в Москві, в якій розкриває національне та всесвітнє значення російського поета, говорить про братерство всіх людей на Землі.

9 лютого 1881 р. Достоевський помер.

Постать Ф.М. Достоевського (1821-1881) — одна з найвидатніших, найвпливовіших і разом з тим найсуперечливіших в російській літературі другої половини XIX століття.

В літературу Достоевський прийшов як автор першого в Росії соціально-психологічного роману, з кону життєвого зійшов, полишаючи нащадкам грандіозний епос своєї доби, епос людини, її страждань, болісних пошуків нею найважливіших життєвих істин, тих гармонійних впорядкованостей життя, де людський дух не роздирали б найтяжчі кризи та протиріччя, де сумління людське могло б світитися спокійним і радісним світлом.

Достоевський належить до тих мислителів і митців, роль і значення яких в історії літератури важко перебільшити. Було б неправильно применшувати його заслуги, наголошувати на слабкостях у його світогляді й творчості. Ніби звертаючись до своїх майбутніх читачів і дослідників, він щиросердно і мужньо сказав про себе: "Який я єсмь, таким мене й приймайте".

Достоевський напрацював свій творчий метод, який називався фантастичним реалізмом.

Також романи Достоевського справедливо називали пошуковими романами-ідеологічними, бо у центрі проблеми політичні, філософські, етичні, а самі герої стають носіями певної конкретної ідеї.

Також у романах мав своє місце психологізм, тобто людська особистість, з її психологічними протиріччями, розглядається у контексті цілого життя народу, країни, епохи.

Сюжети романів характеризуються невеликою кількістю подій, драматизмом і напруженістю.

Присутня тут і поліфонія: кожний з героїв стверджує свою ідею, тобто має власний голос.

Жанр романів своєрідний, бо суміщає у собі декілька жанрових форм.

Цією характеристикою романів ми знову переконуємося, що значення Достоевського у світовій літературі було дуже великим.